

Austatud konverentsist osavõtjad!

Tere Teile kõigile tänasel konverentsil.

Olen mitmeid aastaid Toiduliidu aastakonverentse avades rõhutanud, et meil on hea meel kõiki osavõtjaid näha siin Olümpia hotelli konverentsiruumis. Tänada Teid selle eest, et leidsite aega ja pidasite vajalikuks tulla. Käesolev konverents on eriline. Selle erilisuse põhjused on meile teada ja ilmselt ei vaja pikemat lahti seletamist. Sellegipoolest, loodan, tänase konverentsi arvutiekraanilt jälgimine pakub Teile püsivalt konverentsielamusi, et te saate teada mõndagi huvitavat või leiata kinnitust enda mõtetele – arusaamadele või arvamustele.

Küllap tunnetavad Teie kohalolekut ka Eesti Parima toiduaine konkursi võitjad, kellele täna võidetud auhinnad üle antakse! Ehk ei ole see tseremoonia nii pidulik ja meeliülendav kui tavaliselt, aga oma võlu on selles ikkagi. Plakсутagem siis võitjatele ka täna oma arvutite ees istudes sama tormiliselt kui tavaliselt siin saalis.

Olles tutvunud tänase konverentsil osalejate nimekirjaga, tänan Teid meie igapäevased partnerid kaubandusest, kureerivatest ministeeriumitest, teadus- ja õppeasutustest, et olete täna meiega. Õigemini, et olete meie igapäevases töös meiega. Tänan kõiki, kes meie konverentsile kaasa elavad ja kes selle toimumisele on kaasa aidanud.

Ja muidugi tänud proua Presidendile ja maaeluministrile, kes järjekordselt oma kohalolekuga on meid tunnustanud ja täna oma parimad soovid meile kõigile edasi annavad. See on suur tunnustus kogu meie toidutootmise sektorile, kõigile neile, kes seisavad meie toidulaua, selle rikkalikkuse ja ka selle tervislikkuse eest. Aitähh Teile – toidutootjad.

Sirje Potisepp oma sissejuhatavas kõnes juba puudutas meie sektori toimetulekut COVID-19 probleemistikuga. Pean siinjuures tunnustama meie valitsuse ja riigiasutuste esindajaid. Sektori esindajaid püüti igati kaasata üleskerkinud probleemide lahendamistele ja meiega peeti ka pidevalt nõu, kuidas tagada sektori toimimine eriolukorras. Sisuliselt oli meil otseside nii Presidendi ja Peaministri kantseleiga ning Sirjel oli alati kodutöö tehtud! Samas häiris mõningate ametnike ja ametkondade omavahelise töö koordineerimatus ja ilmselt kodukontorites töötamisest tingitud otsustusjulguse puudumine.

Kuidas on siis toiduainetööstus käesoleval aastal hakkama saanud. Käesoleval esimesel poolaastal oleme oma tootmismahud ja müügitulu suutnud hoida 2019 a. tasemel. Üldiselt on

meil läinud paremini kui töötleva tööstusel tervikuna. Täheldada võib olukorda, et tootmismahud on küll kasvanud 3,1% kuid müügitulu vaid 0,5%. See viitab müügihindade alanemisele ja odavamate kaupade müügiostu eelistamistele tarbijate poolt.

Sektori siseselt on kasvus olnud õli-, liha-, jahu- ja piimatööstused. Müügitulu on 2019. a. esimese poolaastaga võrreldes vähenenud kala-, pagari-, kuid ka puu- ja köögivilja tööstustel. Sektori kogutulu vähenes 20% versus 2019. a. I poolaasta. Investeeringuid materiaalsesse põhivarasse on küll tehtud kuid ettevõtted on väga ettevaatlikud ja majandusprognosidest lähtuvalt suuri riske võtta ei julge, mida omakorda võimendab kasumimarginaalide vähenemine juba k.a. esimesel poolaastal.

Toiduainetööstuse eksportmahud on 7 kuuga 8% kasvanud, kuid arvestades asjaolu, et see näitaja sisaldab ka hinnatõusu komponenti, on soovid tegelikkusest kindlasti suuremad. Väga tähtis on kaupade vaba liikuvuse säilimine. Omajagu on ekspordi suurendamise võimalusi hakanud pärssima inimeste (töötajate) liikumispiirangud ja paljude eriala messide ärajäämised.

Meie toidutöösturitele teeb muret ka tööjõuturul toimuv. Koondamised COVID-19 kriisist laastatud majandussektoritest on andnud meile võimaluse leida töötajaid seni täitmata töökohtadesse ja kiirendada oma tööjõuressursi puudusi. See on meie jaoks hea ja sellega aitame ka tööta jäänud inimesi. Samas on jätkuv tööjõupuudus toidu esmatootmise tasandil ehk põllumajanduses (mida on hakatud võõrtööjõu kriisiks nimetama) tinginud kodumaise toidutoorme kättesaamise raskemaks muutumise. Võin enda ettevõtte näitel kinnitada, et sel aastal kurgi- ja kohati ka köögiviljakasvatajad oma lepingulisi kohustusi ei suuda täita, sest ei ole tööjõudu. Nõustun, et vähemalt mingi osa sellest tööjõu puudujäägist on võimalik palkade olulise tõstmisega katta, aga see kajastub kohe ka toodangu hinnas ja tuleb lõppkokkuvõttes meie tarbijatel kinni maksta. Hinnatõusu ei taha keegi.

MÕELDES TULEVIKULE.

Euroopa Liidu uus tööstusstrateegia – EL vajab tööstust, mis oleks senisest rohelisem, automatiseeritum ja digitaalsem ning samal ajal maailmaturul konkurentsivõimeline. See on oluline ka Eesti siseriiklikes strateegiates. Eesti majanduskeskkonna konkurentsivõime töötlevatele tööstustele peab olema võrreldav naaberriikidega.

Rohe-, innovatsiooni- ja digipöörde elluviimine tervikuna, kus toetatakse keskkonna ja digiüleminekuid hõlmavat kaksikpööret ja seda toetavat innovatsiooni - on KULUKAS. Eesti toidutootjad on valmis omalt poolt panustama, kuid vajavad siin kindlasti ka riigi ja EL toetusmeetmete abi. Meie ettevõtete võimekus vajalikul määral investeeringuid teha ei ole piisav. Vaja on toetada investeeringuid tehnoloogilise taseme tõstmiseks, automatiseerimist, digitaliseerimist, investeeringuid ringmajanduse põhimõtete rakendamiseks, innovatsioonitegevusi teadus- ja arengutegevuses, tootearendust, koostööd teadus- ja arendusasutustega jne .Tõhusad investeerimistoetuse meetmed on need, mida meie sektor ootab nii Maaeluministeeriumilt , Keskkonnaministeeriumilt kui Majandusministeeriumilt ehk EAS-lt. Kui me ei toeta, on hinnatõus tarbijale rängem kui oskame arvata, sest keskkonda säästev tootmine ja tarbimine on kulukamad kui me senini oleme harjunud. Samuti peavad tarbijad ka oma tarbimisharjumusi muutma ,seda nii tarbimises kui jäätmekäitluses.

Hea eesti inimene – oleme olnud teineteisele headeks partneriteks ja loodetavasti nendeks ka jääme. Eesti toidutööstused ja neis töötavad inimesed annavad endast parima, et meie toidulaud oleks kaetud maitsva, tervisliku tõeliselt hea eesti toiduga.

Aitäh!